

ĐORĐE JANDRIĆ
BRANKO LEPEN
JAKOV ŽAPER

**Velika djela
u malom formatu**

11 – 25. ožujka 2022.

...Bori

Za vrijeme *lockdowna* prouzročenog pandemijom *Corona virusa* većina je umjetnika privremeno zaboravila na velike formate, instalacije, ambijente ili site specific objekte te se u osami svoga doma okrenula intimnijim zapisima. Takav je slučaj i s umjetnicima Đorđem Jandrićem, Brankom Lepenom i Jakovom Žaperom koji do sada nisu bili skloni izražavati se u malom formatu kao ni u tehnikama drvenih bojica, akvarela ili akrilika. Rezimirajući neočekivano pozitivne rezultate svojih polugodišnjih *črčkanja* odlučili su izložiti svoje slike i crteže vođeni znatiželjom kako bi oni izgledali u galerijskim prostorima, odnosno da li imaju onu snagu i moć kao radovi po kojima su likovnoj javnosti poznati. Izložena djela idejno ne odudaraju mnogo od prvih radova ovih umjetnika čije je polazište i ishodište bila konstruktivistička misao, odnosno propitivanje geometrijskih i minimalističkih zakonitosti unutar vlastitih umjetničkih istraživanja. Ta polazišna točka sada je po prvi put kod sve trojice realizirana i u malim formatima, a interesantno je te radove vidjeti zajedno izložene jer, premda su bitno različiti, mogli bi se očitati i kao djelo jednog autora sklonog geometrijskim varijacijama i eksperimentiranju.

Jakov Žaper po svom je zvanju grafičar a po vokaciji umjetnik geometrijskog izraza. Podsjetio bih ovdje na usku povezanost geometrije i grafike koja je u našoj suvremenoj umjetnosti dosegla svoj zenit u šezdesetim i sedamdesetim godinama proteklog stoljeća kada su umjetnici poput Picelja, Srneca, Dobrovića, Felleri ili Galića svoja geometrijska ispitivanja realizirali upravo u mediju grafike, točnije u sitotiskarskoj manufakturi Brane Horvata. Žaperova vezanost uz geometriju drukčije je poetike i nužno je treba sagledavati u kontekstu kasnijih istraživanja objedinjenih pod nazivom Nove Geometrije (*Neo-geo*) U specifičnom autorovu razmišljanju glavni subjekt je prostor, ne njegova iluzija svojstvena takvom umjetničkom diskursu, već prostor kao praznina zarobljena unutar slikane kompozicije koja se može iščitati kao mentalni poligon koji otvara vrata brojnim praktično – teoretskim istraživanjima. U predgovoru kataloga izložbe u Galeriji Cekao 1985. godine Borivoj Popovčak piše: *Njegovi oblici daleko od matematičke pravilnosti kutne geometrije uglavnom su iscrtni ugljenom kao rezultat poteza ruke koji je izbjegao proračunu, i tako omekšana forma ponuđena je oku u svojoj iskonskoj jednostavnosti. Te površine nisu ništa drugo do crteži, prostor koji dozvoljava autoru da se na trenutak oslobodi kalupa gradacijama zamjetne crtačke geste, s time da ugljen nije samo uspomena već nagovještaj novoga.* U novim radovima Žaper varira svoja ranija načela ali se uloga prostora proširila sa samog umjetničkog djela na relacijske ovisnosti, zadanosti i nova iščitavanja u odnosu na ambijent u kojem se djelo izlaže. Ovoga se puta odlučio uglavnom zgusnuti i grupirati radove, kolerirajući ih međusobno u svim raznolikostima u smislu jedinstvene ambijentalne slikarske instalacije.

Slično postupi i Lepen, koji svoje akrilike slobodno raspoređuje na jednom zidu. Radi se o instalaciji od tridesetak akrila malih formata gdje autor svoja mimalistička i geometrijska iskustva prvi put odjeva bogatim koloritom te putem njega nastavlja

svoja optička istaživanja koja je do sada prepuštao svjetlosti i njenim refleksijama. Od njegove prve samostalne izložbe u Galeriji PM prošlo je točno četrdeset godina, koliko vremena traje i autorovo sustavno i analitičko istraživanje plastičke misli unutar principa i varijacija konstruktivističke i geometrijske umjetnosti. U svojim reljefima, skulpturama, objektima i instalacijama Lepen je oduvijek pokazivao istančani osjećaj za odabir, obradu i utilitarnost materijala koji je bio nedjeljiv idejni i izvedbeni element njegovih prostornih konstrukcija koje predstavljaju do detalja osmišljenu i perfekcionistički provedenu idejno-estetsku cjelinu. U predgovoru izložbe u Zavičajnom muzeju grada Rovinja (Sv.Toma) 2002. godine Popovčak piše: *...Svrha Lepenovih objekata je ukazati na pluralitet njegovog izričaja, na kontrastne odnose organskih i anorganskih materijala, na strukture geometrijski koncipiranih oblika i prirodnih organskih krivulja, na konkretne, solidne oblike, transparentne i one projicirane, kratko, ukazati na cjelokupnu predstavu koja promišljenom režijom nadilazi stilski stereotip.*

Đorđe Jandrić poznat je po svojim skulpturalnim hrpama koje su u stvari opredmećeni crteži kvadrata kojim su upisani kružnica i trokut što je u biti tlocrt stošca, osnovne forme njegovih *Hrpi*. Prvi je put taj crtež predstavljen na izložbi *Otok* u Dubrovniku 1995. godine o čemu Popovčak kaže: *Jandrićev rad podrazumjevaao je slanje crteža telefaksom uzastopno četiri dana sa otoka Silbe u Dubrovnik. Stigavši u Dubrovnik Jandrić je isti crtež odašiljao na Silbu u istom vremenskom razdoblju. Time je prostorno krug bio zatvoren. Tehnologijskim putem crtež je translatican u prostoru sukcesivnim nizanjem, čime je putanja faks simulirala ophod oko skulpture. Ovdje dakako nalazimo potvrdu Jandrićevih promišljanja o aktivnoj simulaciji i pomicanju dvodimenzionalnog u trodimenzionalni prostor. Crtež se u toj simulaciji također mogao shvatiti kao mentalna skulptura.* Na crtežima koji su trebali biti izloženi na ovoj izložbi, Jandrić varira taj motiv dodajući osnovnom, grafitom izvedenom crtežu, okomite i vodoravne pravokutnike nanesene akvarelom kojim će prskati i tipično slikarske mrlje, poigrava se tonskim odnosima, varira i multiplira položaj trokuta, stvara iluziju kolaža kao što i ne poštuje zadani kadar crteža već će akvarelne nijanse neuredno preljevati preko njegovih rubova. Pripremajući ovu izložbu, Jandrić je rasporedio crteže u svom ateljeu te gledajući ih kao cjelinu odlučio ih snimiti *in situ* a uvećanu fotografiju izložiti na jednom od galerijskih zidova.

Premda je početna ideja bila da ovi radovi budu predstavljeni publici klasičnim galerijskim postavom do toga nije došlo. Bez ikakvog dogovora svaki je umjetnik odlučio od svojih malih pojedinačnih radova učiniti smislene cjeline predstavljajući ih kao jedinstvene instalacije ili virtualnu stvarnost. Nikada ranije Jandrić, Lepen i Žaper nisu svoja djela izlagali na klasičan način, pa unatoč početnoj želji, jednostavno protiv sebe nisu mogli. Zato i jesu umjetnici.

Mladen Lučić

P.S. Citiranje djelova tekstova našeg zajedničkog prijatelja Borivoja Popovčaka učinjeno je s poštovanjem i posebnim pijetetom.

Ulica Matice hrvatske 2, Zagreb

Radno vrijeme:
ponedjeljak-petak 13-19,
subota 10-13 sati

Izložbu možete posjetiti
11 – 25. ožujka 2022.

Nakladnik
MATICA HRVATSKA

Za nakladnika
MIRO GAVRAN

Voditelj galerije
VANJA BABIĆ

Savjet galerije
VANJA BABIĆ, NEVA LUKIĆ,
PAULINA JAZVIĆ, ŽELJKO
MARCIUŠ, ZOLTAN NOVAK

Kustos
MLADEN LUČIĆ

Postav
ĐORĐE JANDRIĆ, BRANKO
LEPEN

Predgovor
MLADEN LUČIĆ

Fotografije
DARKO BAVOLJAK, JAKOV ŽAPER

Oblikovanje kataloga
ŽELJKO PODOREŠKI

Tisak
SVEUČILIŠNA TISKARA d.o.o.

Održavanje izložbe potpomogli su:

Ministarstvo kulture
i medija Republike
Hrvatske

Grad Zagreb

mh
maticahrvatska

Đorđe Jandrić rođen je 1956. u Zadru. Diplomirao je 1985. na Nastavničkom odsjeku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Do sada je realizirao trideset samostalnih i sudjelovao na osamdesetak skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu.

U svom permanentnom istraživanju pojma skulpture izražava se u gotovo svim vizualnim medijima (kiparstvo, slikarstvo, crtež, performans, video i film).

Autor je više skulptura u javnim prostorima, 1998. izradio je plaketu Bjelovarsko-bilogorske županije i plaketu *Tihomir Trnski*, a potpisnik je i niza kazališnih scenografija. U razdoblju od 1992. do 1994. bio je grafički urednik i dizajner časopisa *Kinoteka*.

Od 1985. do 1991. radi kao nastavnik u osnovnoj i srednjim školama, a 1995. godine počinje raditi kao asistent na Tekstilno – tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje 2007. dobija zvanje docenta. Iste godine prelazi na Akademiju primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, gdje radi i danas u zvanju redovitog profesora. Za svoj umjetnički rad višestruko je nagrađivan.

Živi i radi u Zagrebu i Rijeci.

Branko Lepen rođen je 1957. u Čakovcu. Diplomirao je na Fakultetu građevinskih znanosti u Zagrebu. Od 1989. do 2015. zaposlen je u Hrvatskome narodnom kazalištu, a od 2016. u Satiričkome kazalištu Kerempuh. Primarno se bavi skulpturom odnosno instalacijama te reljefima. Izvodi i svjetlosne te kinetičke objekte, u koje uvodi i elemente ludizma. U svome izričaju dominantno se naslanja na iskustva konstruktivizma i minimalizma. Realizirao je više samostalnih izložbi te sudjelovao na brojnim skupnim izložbama u Hrvatskoj i inozemstvu. Izvedena mu je javna skulptura *Veliki pauk* u Sportskom parku Mladost 1987, a bavio se i scenografijom. Dobitnik je Nagrade Jugoslovenske Dokumentacije 1989. u Sarajevu.

Jakov Žaper rođen je 1956. u Vrpolju (Sinj) 1956. Diplomirao je 1982. na Akademiji likovnih umjetnosti. Od 1982. do 1984. suradnik je u Majstorskoj radionici JAZU profesora Ljube Ivančića i Nikole Reisera, U tom razdoblju sudjelovao je na mnogim značajnim skupnim izložbama te realizirao jednu samostalnu izložbu. Uz umjetnički rad i izložbenu djelatnost, bavi se primijenjenom grafikom i grafičkim dizajnom. Od 1982.do1985. zaposlen je kao grafički dizajner u tvornici Josi Kraš, a od 1985. do 1991. u grafičkom odjelu Škole primijenjene umjetnosti u Zagrebu, gdje 1989. postaje voditeljem grafičkog odjela.

Po dolasku u Melbourne-Australija pridružuje se australskoj umjetničkoj sceni te održava samostalne i sudjeluje na skupnim izložbama. Upisao je studij na prestižnom sveučilištu RMIT (Royal Melbourne Institute of Technology), gdje diplomira 2003.

Po povratku u Hrvatsku 2008. se zapošljava na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci

BRANKO LEPEN

ĐORĐE JANDRIĆ

JAKOV ŽAPER